

A fejlődés útja Csongrád megyében

Majtényiné Túri Katalin

A könyvtári munka, a tájékoztatás, meghatározó elemként van jelen az oktatás, a tudomány, a gazdaság és a kultúra területén, mivel a nemzetközi eredmények tárgyilagossága és ellenőrizhető módon ezen a csatornán át jutnak hozzánk. A naprakész tájékozottság mind a fejlett országokhoz való felzárkózás, mind pedig fejlődésünk feltétele a döntéshozatali mechanizmusok szakszerűségének egyik biztosítéka. Biztosítja a szakmai eredmények hasznosítását. E tekintetben a hazai könyvtári szolgáltatásnak nincs alternatívája." (Országos szakirodalmi információpolitika előzetes rendszerterve. TMT 1994/10. szám, 388.p.)

Évtizedek óta dolgoznak a fentiek jegyében a városi könyvtárak a megyei feladatokat ellátó Somogyi-könyvtárral. Ez az együttműködés a hosszú évek alatt természetesen sokat változott, de soha nem laposodott el, soha nem vált bürokratikus, felülről irányított, kikényszerített kapcsolattá. Csongrád megye városi könyvtárainak és rendszereinek (hasonlóan más területhez) komoly változásokkal kell szembenézniük napjainkban.

Olyan kihívások érik a könyvtárakat, melyekre válaszolniuk kell, s komoly erőfeszítésekre, szervezeti s főleg gondolkodásbeli változásokra van szükség.

A Somogyi-könyvtár és a megye városainak könyvtárai közös szakmai tömörülést kell alkotniuk, hiszen szükségük van egymás tapasztalataira, közösen kell fellépniük az anyagi és szakmai előnyök elérése érdekében. A regionális szemlélet, az együtt gondolkodás, a szakmai információcsere napjainkban fontosabb mint valaha.

Melyek azok a területek, ahol a városi könyvtárak és a Somogyi-könyvtár szakmai együttműködésére szükség van (a már felvázoltakon kívül: könyvtárközi kölcsönzés, helyismereti központi katalógus szerkesztése, továbbképzések, oktatás, rendezvények szervezése stb.)

- ♦ Kapcsolódnak a megyei gazdasági, oktatási, fejlesztési elképzelésekhez, mint információhordozó intézmények. A döntéshozók szakmai előkészítéséhez adatot szolgáltatnak. A helyi, térségi, megyei tervek összehangolásában, a fejlesztésben vesznek részt oly módon, hogy a könyvtár mint információszolgáltató szerepel.
- ♦ Biztosítják a helyi – megyei szintű – jogszabályok, rendelkezések, adatok importját, exportját. Ezen adatok eljuttatása a városi könyvtárak jogi tájékoztató szolgálta-

latához, valamennyi település fenntartójának felelőssége, hiszen a lakosságnak nyújthatnak fontos információkat.

- ♦ Minthogy a könyvtárak lehetőségei igen korlátozottak, előtérbe kerül, s egyre nagyobb jelentőséget kap az erőforrások hatékony felhasználása. A megyei könyvtár segítséget tud nyújtani a hatékonysági módszerek kidolgozásában, bevezetésében. A hatékonyságot az állománybeszerzés és apasztás kérdésében, a dokumentumszolgáltató központok megismertetésében, a tájékoztató tevékenység minőségi, magas szintű megjelenítésében valósíthatjuk meg. Időszerű a munkaerő-gazdálkodás, a szervezeti struktúrák elemzése is.
- ♦ A finanszírozási rendszerben bekövetkezett egyik legjelentősebb változás, hogy az intézményeknek maguknak kell gondoskodniuk – legalább részben – forrásaik biztosításáról. Ennek módja: szolgáltatásokért kapott térítési díjak felhasználása, szponzorok keresése, pályázatok, alapítványok létrehozása. Ezeknek a munkálatoknak az összehangolása, az információ és a tanácsadás fontos feladat.
- ♦ Az új gazdasági szervezetben új követelmény a könyvtári és információs szolgáltatásokat kínáló cégek ajánlatainak összehasonlítása, értékelése, választás a felkínált lehetőségek között. Ezen a piacon való tájékozódás és a lehetőségek hatékony kihasználása gazdasági megtakarítással járhat. Az ajánlatokat a vásárlások esetén sok szempontból kell értékelni, és ekkor nagyon fontos egymás tapasztalatainak átvétele: az összehangolt beszerzés, a közös fellépés a piacon jelentős árkedvezményel járhat.
- ♦ Új formák, munkamódszerek ma már az úgynevezett nonprofit szervezetekben, a könyvtárakban is megjelennek. Így a hatékonyság vizsgálata mellett a könyvtári menedzsment, a PR-tevékenység, a marketing, s ezek igen nagy felkészültséget kívánnak a városi könyvtárak munkatársaitól. Ezen a területen is elengedhetetlen az együttműködés a megyei és városi könyvtárak között.

- ♦ A legfontosabb szakmai kihívást a könyvtáraknak napjainkban az átmenet az információs társadalomba – jelenti. A városi könyvtárak gépesítése, technikai fejlesztése minden gazdasági nehézség ellenére aktuális és kikerülhetetlen kérdés. A könyvtárak csak rendszerben tudnak gondolkodni és dolgozni, ennek a rendszernek a hosszú távú tervezetét a szakma letette a kormányzat asztalára, ennek értelmében a feladat kettős: *„egyfelől tájékozódni képes a világ teljes publikus dokumentumterméséről, másfelől megszerezni és rendelkezésre bocsátani képes bármely primer információt, akárhol merül fel az igénye. E két követelmény vonja maga után, hogy az eddig többnyire autonóm működésű, gyenge könyvtárközi kapcsolatokkal rendelkező intézményeket felváltja a könyvtárközi kapcsolatok dinamikus hálózatában élő könyvtár, hiszen nincs olyan könyvtár, amely a követelményeknek önmagában eleget tudna tenni. A fenti alapfunkciókat csak a rendszer egésze elégítheti ki, a szolgáltatásokat bárhová eljuttatva. Azonban nem minden könyvtár teljesítőképessége egyforma.”* (i.m.: 389.p.)

Ez a hosszú távú terv tehát országosan is számol az intézménystruktúra hálós felépítésével, amelyben minden könyvtár a teljes rendszer szolgáltatásainak elérési helye. Ebből a koncepcióból kiemelni a megyei funkciókat ellátó könyvtárakat – a jövőben ez éppen a fejlődést gátolná.

A gépesítésben a megyei könyvtárnak koordináló szerepe kell, hogy legyen, hiszen ezt csak egységesen érdemes elvégezni. Így:

- beszerzés (gépek, adatbázisok) szakmai tanácsadás
- integrált könyvtári rendszerek
- CD-ROM szolgáltató központtá válás
- kiadványok szerkesztése, esetleg közös kiadása
- hardver, szoftver, egyéb eszközök, vonalkódok, biztonságtechnikai eszközök, védelmi rendszerek beszerzésében tanácsadás, vásárlás esetén összefogás, melynek nemcsak az esetleges árengedmények és egyéb kedvezmények lehet az eredménye, hanem hogy ezek az eszközök egymással kompatibilisek legyenek.

Melyek azok a módszerek, amelyekkel a fenti feladatok megoldhatók? Feltételezve, hogy a megyei módszertani tevékenység súlyának és fontosságának megfelelően van finanszírozva, s a feladatok megoldásához megfelelő létszámban szakértő munkatársak vannak:

- információcserére, közös gondolkodásra (rögebben bizonyos időközönként) összehívott igazgatói értekezletekre,
- közös pályázatírás megyei közreműködéssel, megfelelő koordinálással, a program menedzselésével. Külföldi kapcsolatok, tanulmányutak szervezése. A technikai fejlesztéshez bemutatók szervezése, esetleg tenderek kiírása,

- havonta megjelenő hírlevél, megjelölt rovatokkal (egyelőre papíron, később elektronikus úton). Meghatározott időközönként számítástechnikai tanácsadás, a rendszergazdák kapcsolattartása információcserék biztosítása.

„Az ismertetett elgondolások azonban lázálomnak tűnnek, ha a könyvtárak fenntartói nem adják hozzájárulásukat, jóllehet beláthatják, hogy e rendszer számukra is előnyös. Ám azonnal pénzügyi problémák jelentkeznek: az ő pénzén miért tájékozódják "idegen" felhasználó? Ezért a helyi feladatokon túlmutató fejlesztést, funkciókat központi (megyei) erőforrásból kell finanszírozni.”

A városi könyvtárak fejlődését, előrelépését, haladását csak közösen tudjuk hatékonyan megvalósítani.

500 ELEMIS ISKOLÁT KAPCSOLNAK BE AZ INTERNET-HÁLÓZATBA Északrajna-Vesztfáliában 1996-ban. Az informatikai szaktanteremből leágaztatva az iskolai könyvtárban is szerelnek fel munkaállomást, amelyet tanítók és tanulók egyaránt használhatnak. Az ezredfordulóra a tartománynak mind a 3200 ilyen "weiterführende Schule"-jában (középiskolai továbbtanulásra képesítő 4 osztályos alsó tagozatban) ki akarja építeni ezt a hálózatot a kormány, szponzoráló vállalatok segítségével.

(Schulbibliothek aktuell, 1996. 1.no.)

A NEMZETI KÖNYVTÁRA – A SZOLGÁLAT MŰHELYE címmel 1996. április 26-án megnyílt az Országos Széchényi Könyvtár Múzeuma az épület 8. szintjén lévő galérián. A szervezők állandó kiállítás keretében mutatják be az OSZK múlt századvégi könyvtári világát, azt a 140 évet, melyet a könyvtár a Magyar Nemzeti Múzeum épületében töltött. Az OSZK még megmaradt, muzeális jellegű berendezési tárgyai, régi munkaeszközök, korabeli fényképek, írásos dokumentumok segítségével rekonstruálták az egykori környezetet. A kiállítás megtekinthető: kedden 10-től 13, csütörtökön 13-16 óráig, csoportok számára előzetes bejelentéssel, megbeszélés szerint is. Telefon: 175-1189

OMIKK

– könyvtárosasszisztens tanfolyam

Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár új könyvtárosasszisztens-képző tanfolyamot indít, amelyre ezúton felvételt hirdet.

A tanfolyam a művelődési és közoktatási miniszter 106/1995. (IX.22.) számú rendelete alapján szerveződik. Időtartama hozzávetőlegesen 1 év, féléves megosztással. Az oktatás elsősorban gyakorlati jellegű, amely a vizsgakövetelményekben is érvényesül. Az új tanfolyam elnevezésében azonos ugyan a korábbi könyvtárosasszisztens tanfolyammal, de tartamában és képesítési elismertségében nem. Rövidebb a képzési idő, szűkebb a tematika, következésképpen a képesítési fokozat is alacsonyabb. Így a 2/1993.30.MKM rendelete alapján végzett hallgató képesítése

segédkönyvtáros,

amely az 1993. évi C törvény szerint a B2 fizetési osztálynak felel meg. Tanfolyamunkra elsősorban azoknak az érettségizett hallgatóknak a jelentkezését várjuk – *1997. január 10-ig* bezárólag –, akik a könyvtári munka gyakorlatát akarják rövid idő alatt elsajátítani.

A tanfolyam kezdési időpontja: *1997. február hó vége.*

A záróvizsgára előreláthatólag *1998. február hónapban* kerül sor. A tanfolyam részvételi díja félévenként: 14 ezer forint. Az záróvizsga költsége hallgatónként 2500-3000 forint között várható. A foglalkozásokat hetenként egy alkalommal, várhatóan csütörtöki napokon tartjuk reggel 8 órától 17 óráig. 12 órától 13 óráig ebédszünet. Felvételi vizsga nincs. A jegyzetellátás kölcsönzés formájában történik. A felvételtől mindenki írásbeli értesítést kap és ezzel egyidőben közöljük az oktatás indításának pontos idejét. A július-augusztus hónapokban a tanítás szünetel.

Jelentkezésüket írásban kérjük bejelenteni az alábbi címre: *Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár
1088 Budapest, Múzeum u. 17.
Könyvtárosasszisztens-képzés 1997*

Érdeklődni lehet személyesen vagy telefonon: 138-2300/154 m. hétfőn és csütörtökön 9 órától 12 óráig Mátyán Gyulánál.